Cíle: práce soudobého historika: využívání zdrojů orální historie (text, videonahrávka s pamětnicí) a zároveň archivních materiálů, skupinová práce, diskuze, prohloubení informací o procesu nucené sedentarizace Romů v letech 1958- 1959, politika vůči Romům v období komunismu, práce s fakty, práce s emocemi

Věková kategorie: 8. a 9. ročník, střední škola
Čas: 2 vyučovací hodiny
Pomůcky:

Obrazová příloha – vytištěná do dvojic

Popisky k fotografiím – pouze pro pedagoga

PL Ukázky archivních zpráv 1 a 2 (2 strany) – rozstříhané na pruhy podle zpráv, podle počtu studentů (1-2 ústřižky do dvojice)

Text Pečky u Poděbrad a usazení olašských Romů na konci 50.let 20.století - stačí pouze pro pedagoga, podle zvážení možno nakonec dát i studentům

Příběh pamětníka ve formátu PL nebo video ukázka výpovědi pamětnice na youtoube (vhodnější, kvůli obrazovému materiálu, odkaz: Usazení Romů v Pečkách očima paní Lakatošové - YouTube).

V případě pouštění videa: projektor, reprobedny.

Průběh:

Sdělte studentům téma hodiny: historik, který se zabývá soudobou historií, má k dispozici jednak zdroje archivní povahy a jednak také archivní zdroje. Ty nejsou vždy v souladu, avšak vzájemně se doplňují. My si nyní ukážeme práci historika na příkladu rekonstrukce lokální implementace zákona č.74/1958 b.o usazení kočujících osob.

Nejprve rozdejte do dvojic studentům list fotografií s názvem Obrazová příloha Pečky. Sdělte jim, že etnografka a fotografka Eva Davidová dokumentovala proces sedentarizace kočujících osob, mimo jiné také ve středočeských Peček u Poděbrad. Vyzvěte je, aby zkusili vymyslet k fotografiím komentáře, jako je např. u první fotografie a zkusili se zamyslet nad otázkami:

Kdo je na obrázku? Jakou událost fotografie dokumentují? Z jakého jsou fotografie období, Co lidé prožívají/dělají?

Poté vyzvěte dobrovolníky, aby se podělili s ostatními o své komentáře a dojmy. Zkuste za prezentované shrnout, kdo je podle nich na fotografiích.

Následně sdělte studentům, že holčička na fotografii Evy Davidové je paní Mária Lakatošová. O této slavné fotografii, publikované v mnoha článcích, vystavované na výstavách nebo třeba publikované na titulní straně časopisu *Amaro gendalos*, vůbec nevěděla, dokud k ní nepřijela v roce 2018 vědecká pracovnice Semináře romistiky na FF UK natáčet životní vzpomínky.

Pusťte studentům krátké video na youtoube: Usazení Romů v Pečkách očima paní Lakatošové - YouTube). Je možné jim také (pouze) dát přečíst pracovní list Mária Lakatošová.

Po shlédnutí videa se vraťte ke snímkům z úvodu hodiny: kdo je tedy na fotografiích? Přečtěte studentům list Popisky k fotografiím.

Nyní se zeptejte studentů: jak asi referovaly o zmiňovaných událostech (letech 1958-1959 a nucené sedentarizaci v Pečkách) místní národní výbor a další státní orgány? Rozdejte studentům do dvojic ústřižky s názvem Ukázky archivních zpráv 1 a 2 . Vyzvěte je, aby podtrhli v textu:

- Fakta
- Fakta, která zmiňovala na videu také pamětnice
- Fakta, které jsou v protikladu k tomu, co uvedla pamětnice
- Slova zachycující hodnocení Romů z pohledu úředníků
- Cokoliv dalšího, co vás zaujalo

Diskutujte společně o tom, jaká fakta v textu studenti našli. Nechte studenty tato fakta přečíst ostatním dvojicím. Jak tato fakta doplňují to, co vypověděla pamětnice? Která fakta jsou naopak opačného charakteru? Jak nahlížel státní systém na Romy na konci padesátých let? Jak jsou Romové zachycováni a popisováni v archivních zprávách? Jaké asi bylo v té době soužití mezi Romy a místním obyvatelstvem? Jak Romové usazení prožívali?

/Poznámka: Zde uveďte že pamětnice byla v době usazení malé dítě, takže hodnotila usazení poměrně pozitivně. Pro jiné pamětníky, kteří již byli dospělí, však znamenala sedentarizace bolestnou ztrátu dosavadního způsobu života i veškeré svobody/.

Na závěr přečtěte studentům text Pečky u Poděbrad a usazení olašských Romů na konci 50.let 20.století. Můžete z něj podle času citovat jen nejdůležitější pasáže /nebo vynechat části citací, které již zazněly/.

Nechte studenty komentovat text, který jste jim právě přečetl(a). Podtrhněte, že Romové, a obzvláště (ne příliš početní) kočovní Romové, byli v té době vnímáni jako bezpečnostní hrozba, tedy stát vynakládal značné úsilí na jejich kontrolu.

Na závěr je vyzvete, ať každý napíše moment, který se v něm vyvolal nejsilnější emoce. Opět vyzvěte dobrovolníky, aby se o své pocity podělili.